

Helse- og omsorgsdepartementet
Pb. 8011 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler: Ranveig Gausdal
Direkte tlf.: 21 04 58 28

Vår ref.: 11/856-1
Deres ref.:

Vår dato: 08.11.2011
Deres dato:

Høring - Lovendringer i forbindelse med etablering av Norsk helsearkiv

Vi viser til høringsbrev fra departementet 7.7.2011 og e-post om utsatt frist 2.11.2011.

Norsk kulturråd ser på vedtaket om etablering av Norsk helsearkiv, som organisatorisk enhet i Arkivverket, som et viktig skritt mot en helhetlig løsning for bevaring og sikring av de statlige helsearkivene. Videre vil planene for institusjonen, og det foreslåtte lovarbeidet, kunne legge et grunnlag for bedre sikring og forvaltning av arkiver med viktig dokumentasjon fra kommunal og privat spesialisthelsetjeneste.

Norsk kulturråd avgrensner seg til følgende merknader:

1. Samordning med tidligere fylkeskommunale og kommunale sykehuseiere

Utviklingen av et norsk helsearkiv forutsetter god samhandling mellom helseinstitusjonene, tidligere og nåværende sykehuseiere og mellom arkivinstitusjoner på statlig og (fylkes)kommunalt forvaltningsnivå. Gjennom åpen dialog og praktisk samarbeid vil det være mulig å få på plass gode løsninger også for den vesentlige andelen av helsearkiver som har fylkeskommunal proveniens. Skal løsningene fungere, må de ta hensyn til ulikheter i fylkeskommunenes (inkl. de store bykommunenes) arkivorganisering, og de må ivareta fylkeskommunenes behov for og plikt til å dokumentere sin virksomhet overfor egne ansatte, kommunens innbyggere og overfor statlige myndigheter. (Fylkes)kommunene har også fra tid til annen behov for dokumentasjon fra egne helsearkiv for rettslige interesser og i saker for domstolene.

Norsk kulturråd vil peke på at de store bykommunene og flere fylkeskommuner avga høringsuttalelser til NOU 2006:5 Norsk helsearkiv, og at disse uttalelsene samlet ga grunnlag for fleksibel behandling av helsearkiver med kommunalt opphav. Norsk kulturråd kan ikke se at disse uttalelsene er tatt hensyn til i foreliggende høringsnotat.

Norsk kulturråd vil på denne bakgrunnen tilråde at fylkeskommunal/kommunal sektor trekkes aktivt inn i arbeidet med sikte på en hensiktsmessig samordning og arbeidsdeling.

2. Avlevering av kommunale sakarkiv til Norsk helsearkiv og til statsarkivene

Den foreslåtte ordningen med avlevering av sakarkiv fra kommunale institusjoner til de enkelte statsarkivene, synes å være basert på at Staten som del av formuesposisjonene overtok

eiendomsretten for det arkivmaterialet som rent fysisk befant seg i helseforetakene 2. januar 2002 (punkt 2, s 5 - 7), men ikke for det materialet som allerede var overført til (fylkes)kommunens egen arkivinstitusjon.

Norsk kulturråd vil peke på at denne typen situasjonsbestemt oppdeling av arkivansvar og eiendomsrett til arkiv ikke har tradisjon i norsk arkivforvaltning, og ble eksempelvis ikke vurdert ved HVPU-reformen i 1991, da oppgavene ble overført fra stat til kommune. En slik lovforståelse vil også kunne få utilsiktede og uheldige konsekvenser ved overføring/salg av offentlig virksomhet til privat rettssubjekt, der eldre kommunale eller statlige arkiv som ikke er avlevert, vil kunne betraktes som element i formuesposisjonene.

Norsk kulturråd viser til at norske arkivinstitusjoner, ikke minst de kommunale, har lang tradisjon i behandling av arkiv ved skifte i oppgavefordeling og eierskap. Hovedprinsippet er "skarpt" skille ved overføringstidspunktet og opprettelse av nye arkiv i ny organisasjon. Ofte er det likevel hensiktsmessig å videreføre de aktive delene av arkivene uten skarpt periodeskilte. Dette er løst ved ulike former for overføring av arkiv, unntaksvis også ved utlån og kopiering. Imidlertid blir det også i slike tilfeller lagt til grunn at avsluttede arkiver ikke overføres og at arkivene primært har en funksjon som dokumentasjon av virksomheten til arkivskaperne og deres eiere.

I departementets framlegg legges det opp til at Riksarkivaren skal avgjøre om ordinære administrative sakarkiv fra kommunal spesialisthelsetjeneste (skapt før 2002) skal avleveres til Norsk helsearkiv eller til de enkelte statsarkiv. Det er ikke redegjort konkret for hvilke kommunale sakarkiver dette vil kunne omfatte. Uansett er det vanskelig å se noen begrunnelse for at sakarkiv, også historiske og avsluttede, fra kommunale institusjoner, skal avleveres til statsarkivene og ikke til kommunenes egne arkivinstitusjoner. I et statsarkiv vil disse arkivene fortsatt ha en lokal/regional oppbevaring, men uten forvaltningsmessig tilknytning til arkivskaper og løsrevet fra den organiske sammenhengen med øvrige arkiver i ulike administrative og politiske organer i kommunen.

Norsk kulturråd viser til avtale mellom Oslo kommune og Helse Øst i 2001 om behandling av kommunale helsearkiv ved overføring av oppgavene. Avtalepartene la til grunn at arkivene som var skapt før overføringen av oppgavene var å anse som kommunens eiendom, i tråd med etablerte arkivordninger og vanlig lovforståelse, men fant praktiske løsninger som imøtekom helseregionens behov for å videreføre pasientarkiv (pasientjournaler) og personalarkiv (personalmapper) uten periodisering og avlevering til Oslo byarkiv.

Norsk kulturråd vil tilråde at alle sakarkiver og øvrige administrative arkiver i (fylkes)kommunale helseinstitusjoner fra før 2002 avleveres til (fylkes)kommunal arkivinstitusjon, i tråd med etablert praksis og gjeldende bestemmelser i arkivloven med forskrifter.

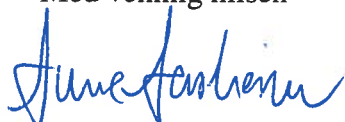
3. Innsyn i arkiv og frigivelse av taushetsbelagte opplysninger

Norsk kulturråd ser behov for at det blir utformet klare regler for opphør av taushetsplikt iht. helsepersonelloven. Lovens § 24 gir i dag både statlige (Riksarkivaren) og kommunale (leder) arkivinstitusjoner muligheter til å gi innsyn i opplysninger om avdøde personer. Norsk kulturråd ser det som lite hensiktsmessig om det innføres ulike regler for taushetsplikt for Norsk helsearkiv og for de kommunale arkivinstitusjoner som skal oppbevare og forvalte allerede avleverte pasientjournaler og sakarkiv. Vi vil i den sammenheng peke på at

dokumenter med taushetsbelagte helseopplysninger vil være å finne både i pasientjournaler og i sakarkiv, eksempelvis knyttet til klage- og erstatningssaker.

Avslutningsvis vil Norsk kulturråd peke på at økt innsikt i medisinen - i de senere år, spesielt i psykiatriens - behandlingsmetoder og vitenskapshistorie, i vesentlig grad er bygget på forskningsmessig innsyn i arkiver fra helseinstitusjoner, også i arkiver med opplysninger om diagnoser og behandling. Sikring av disse arkivene og klargjøring av regler for frigivelse av taushetsbelagte opplysninger vil således være viktig for forståelsen av vår felles historie og kultur.

Med vennlig hilsen

Anne Aasheim
direktør

Ranveig Gausdal
seksjonsleder